

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה

כד.

עין משפט
גר מצוה

(6) [מוספתא פ"א ע"ג],
 (5) [שם] שבעות מה,
 (4) [ג] הענין מוספתא
 פירוש חסידים על ענין
 שהיה דומה ללגונה,
 (3) משהי"א (5) סנהדרין,
 י"י ע"ש, (1) ק"ה,
 (1) [נעל"ה: ה] (8) [למן
 כ"ה: (10) ע"ז מה,
 (1) ש"ס (1) נמוח ח"ג,
 (1) [מיומ"ה: (8) [מיומ"ה]

גירי קא משדייא. החמה הזאת חלסי
 שהורה בקשת נותן פגימת הקשת לזד פניו: לאן זימוס החמה
 לאן זימוס הגשמים. זימוס החמה כגון זימוס ארוך של תקופת תמוז
 חמה שוקעת לסוף מערב לזד לפון דמתיא צעירוצין (79 י"ב) חמה
 יולאט זימוס ארוך ושוקעת זימוס ארוך
 זהו פני לפון חמה יולאט זימוס קלר
 ושוקעת זימוס קלר זהו פני לרוס
 ניסן ומשרי חמה יולאט בחזי מורח
 ושוקעת בחזי מערב תקופת ניסן
 חמה והילה שזין חמה יולאט בחזי
 מורח ומתלכת חזי מורח וכל לרוס
 וחזי מערב ושוקעת וזיללה סובבת
 למעלה מן היפפה חזי מערב וכל
 לפון וחזי מורח וזרחת ולמחרת
 התחיל היום להיות זרז מעט מכנגד
 חזי מורח לזד לפון ושוקע להלן מחזי
 מערב לזד לפון וכן כל יום ויום
 ומשך וזילך שזין חמה זין שקיעה
 וכשמגיע יום תקופת תמוז חזי וזרחת
 בקרן מורחית לפינית ומתלכת ג'
 רוחות ושוקעת בקרן לפינית מערבית
 ומשך וזילך מימם מתמעטין והחמה
 נמשכת מעט מעט כזויהתה
 ושקיעתה לזד לרוס וכשמגיע תקופת
 משרי יולאט בחזי מורח ושוקעת
 מערב מערב וזיללה שזין ועוד
 מושכת והולכת לזד לרוס עד תקופת
 טבת ואזומו יום יולאט בקרן מורחית
 דרומית ושוקעת בקרן דרומית
 מערבית ומשך וזילך נמשכת לאחוריה
 לזד לפון לזריחתה מרבה הילוכה
 לזד לפון מעט ושוקעת וכן ממיד עד
 תקופת ניסן שיואלט בחזי מורח
 ושוקעת בחזי מערב. נמשכת זימוס
 החמה מהלכת רוב רוח מערבית
 לפני שקיעתה ופעמים כולה וכל ימות
 הגשמים אינה מהלכת אלא מיעוט
 מערב מעט שאינה נכנסת זו
 אלא דבר מועט והלגנה לעולם
 נבדושה בקרן מערבית דרומית
 לנך זימוס הגשמים שאין החמה
 נכנסת למערב אלא שקיעתה הלגנה
 קודמת לתוך המערב נמשכת לגנה
 בצפון וזימוס החמה שהחמה במערב
 הרבה היא קודמת הלגנה כרוב
 צמתיים מאחר שרלוהו למה לא יעירו
 דרוס: אצל מטערפין לעדום אחרת.
 אצל מהן מטערפן עס עד אחר
 שיאמר כמותו: ראינונו צמים. תוך
 נכר או משך רלוהו דמותה של לגנה:
 צמדים. יום המעוון היה ורלוהו
 מאזרה דרך עוביו של עז: עששים.
 צמתיים. מאחר שרלוהו למה לא יעירו
 וכי לעולם הם זריכים לראותו:
 מדעמונו. כדי להעיד עליו: כושיא
 דעבא. עיגול של עז לזן:
 בתנ"י (1) ראש ז"ד אומר מקודש
 כו: גב' מקראי קדש. תרי זימני
 משמע: ר' אלעזר בר' זדוק אומר
 כו: זומנו אין מקדשין אוסו. שאינו
 לרין חוקו: מעוצר אין. דמשמע משחשכה נתעצר:
 למחר צעיר קידוש והאי ללא תנייה משום דלצטריכא לאשמעינן מעוצר:
 למחר הוה אמינא לעולם מיומא קמא מתקנינן מועדומיה: בתנ"י (1) דמוס כווסם לננס: גב' לא עשעון אפי. לזרות העומדים אחי:
 של

יב א ב מ"י פ"ב מהל
 קידוש החודש הלכה ה:
 יג ג מ"י שם הלכה ו:
 יד ד ה מ"י שם הלכה ז:
 טו ז מ"י פ"ב מהלכה ע"ו
 הלכה יז סמג לאון כב
 טז י"ד ק"ה
 טז ח מ"י פ"ו מהלכה ט"ז
 במחמיה הלכה י' יז ט"ז
 י"ד ס"י קמח סעף ד:

מוסף רש"י

אחד אומר גבוה ב'
 מדרשית. בני עדות החמה
 מיהל שהיו זדוקין אולם מה
 היה גבוה היה שם הקרקע
 למלאה עיניו בלחמך צטיולו
 של קרקע מדרשית, ממך
 הקרקע (שבעות חו). אם לא
 נראה בזמנו. זימוס ל'
 דמולגו זימוס ל' הוא לפון
 חזק לגנה פחות ממיני יום
 ומתל' ותנ"י חלקס
 (שנדרין 10). שכבר
 קידשהו שמיים. כ"ד
 שלמעלה המוחל (88).
 פלימו אומר בזמנו אין
 מקדשין אחר. שאין לרין
 לעשות חוקק לרבי שחי
 אומר כל (88). הכוה ראת
 מאז כוה. כדי לנדרק אפיס
 דכריהו מוטוס (101).
 שבעת מולד לגנה אינה נראת
 כי אם שבעת וזילנה נכרת
 (שבת 103). שאפשר
 לעשות כמותו. משך כגון
 שמעין של מיהל. חזי וזיל
 והילה ומערה. אצל שמעין של
 מעלה שאי אפשר לעשות
 כמותו משך אלא לזר דומתן
 מורח (101). בית הבניית
 היכל. כלכתי והטעו וזמנו
 ושער מדת פתחו, אצל כל
 שמה מקלט מיהל (88)
 ובכ"ו מוחות (כו).
 אכסדרה. אין לה מחילה
 רעיוות וכן אולם (מוחות 88).
 הבניית אולם. שהיה רחב
 עשירי וגבוה ארבעים
 דלמחרת בשמעתה קיימתה
 דמיוני (88). אבל עושה.
 המערה (88).

מוסף תוספות

א. שכל אחד מהם מצטרף
 עם אחר להעיר בערות
 דעלמא דתא לא ידעין מאן
 מינייהו מפרק וכל חד
 מוקמינן בחוקק כשר.
 רמב"ם. דסבידא ליה כשר
 חד וחד פסלין ליה
 מספיקא. מ"י ק"ו. ג. ולא
 אמרין דעד אחד הוה
 החכשה מתיקרא, ארובה
 אותו העני נמצא שקין.
 רמב"ם. ד. ואותו העני השני
 פסול בין לעדות זו בין
 לעדות אחרת וסדרא שרא
 הוא. רמב"ם. ה. [ובכרובות
 בספון מפני מה נבא
 העולם בה מפני שדומה
 לאכסדרה. מוקי ממוח דף כ:
 ד"ה אכסדרה. ו. מחמת
 שפתח אולם חרב וגבוה
 מאד ולא היו לו דלתות
 דומה לאכסדרה שגראה
 כפרון בצד אחד. שם.
 וז"ל קרי ליה פתח
 האולם בהרבה מקומות
 בתלמוד כמו פתח המיטכן
 שהיה פרוץ במלואו לזרז
 מורחית וקרי ליה פתח
 בפסוק. פ"ו ע"ז מה. ד"ה
 אכסדרה.

גירי קא משדייא. כלנה אין לחוש אם רואה פגימת הקשת לפון
 קשת אלא זימוס ואז הלגנה כשרגא צטיהרל ולא אמרי
 עובדיה גירי קא משדייא: תנ"י חזא לצפונה דבריו קיימין. קשה
 לי דרש"י ר' יוחנן לעיל (דף כג): עושה שלום במרומיו מעולם לא ראתה
 חמה פגימתה של לגנה ושהלגנה לפני
 החמה ופגימת הלגנה צמתיים מעולם לעולם
 כלפי מורח וכו' רואה החמה פגימתיה
 ור' אליהו בר שלמה מגורגור"ש
 הראני דנשיי גלגלס [הסן] חמה
 ולגנה ויולה להיות ראיית הלגנה
 לפני החמה וחמה אינה רואה
 פגימתיה שגלגל הלגנה למטה
 מגלגל החמה שהיא למעלה ממנו
 ולחכמי המלות זה פשוט:
 אב"ל מצטרפין לעדות למ"ד

(שבעות 97 מ:). צ"ב כתי
 עדים המכחישות או ז' או ז' ז' ז'
 צמתיים עזמה ומעירה וז' חלה צמתיים
 עזמה ומעירה ניחא דמטערפין לעדות
 ממון א' אצל למ"ד צמתיים סהדי שקרי
 למה ליב היאך מטערפין לשום עדות
 אפילו עזמה מהן לכן דחק דקונט'
 לפרש אחד מהן מטערפן עם אחר
 שיאמר כמותו ובעדות של חזק זה
 יאריג והא דקמתי לעדות אחרת היינו
 כלומר דמטערפן עם אחרים דנעשה
 עדות אחרת והכי מפרש לה בהדיא
 בסוף פרק כל השבעין (שם דף מה).
 משום דהוה ליה חד סהדי דצמתיים של
 חד במקום שמיים ד:

בדמות שמיים. צהיכל אולם
 מוקי לה וז"ל המשמשין
 לפני צמתיים: אכסדרה הבנית
 ארבע. סתם אכסדרה אין זו כי אפי'
 ג' מחילות ורעיוות פרוזה צמלואה
 דמשמע צ"ל לא יחפור (ב"ב דף כה).
 וס' דקאמר עולם דומה ללכסדה
 ורוח לפינית אינה מקובצת ה' אכסדרה
 דקמתי אכסדרה צמתיים אולם לפי
 שהימה פתחו גדולה קרי ליה
 אכסדרה אפי' שלא היה צמלואה
 דה"ל גיפופי ט"ו אמה מכלאן וט"ו
 אמה מכלאן וכדמתן צמדות (פ"ד מ"ו)
 ושמה לפי שהיה שם צית החליפות
 וכותל מפקיק צמלואו צמתיים:
 שפתיים

מקדשין אותו שנאמר וקדשתם את שנת החמשים (1) (1) שנים אתה מקדש ואי
 אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אמר שמואל הלכה בר' אלעזר בר' צדוק
 אמר אביי אף אנן נמי תנינא ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים
 ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיבה הרי זה מעובר מעובר אין מקודש
 לא מעובר איצטריבא ליה ס"ד אמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל
 איפרסמא ולא ליעברוהו קמ"ל: בתנ"י (1) דמות צורות לבנה היו לו לרובן
 גמליאל כמבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההדיוטות ואומר
 הכוה ראת או כוה: גב' וז"ל שרי והכתוב לא תעשון אתי ולא
 תעשון כדמות שמושי אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר
 לעשות כמותן כדתניא חלא יעשה אדם בית הבניית היכל אכסדרה הבנית
 אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה
 של

גירי קא משדייא: כמה היה גבוה ולאין
 היה נוטה כו': תנא חזא לצפונה דבריו
 קיימין לדרומה לא אמר כלום והתניא
 א"ר אבהו לדרומה דבריו קיימין לצפונה לא
 אמר כלום לא קשיא כאן בימות החמה כאן
 בימות הגשמים ת"ר א' אחד אומר גבוה ב'
 מדרעות ואחד אומר ג' עדותן קיימת אחד
 אומר ג' ואחד אומר ה' עדותן כבטילה אבל
 מצטרפין לעדות אחרת ת"ר ראינוהו במים
 ראינוהו בעששית ראינוהו בעבים אין מעידין
 עליו חציו במים חציו בעבים חציו בעששית
 אין מעידין עליו השתא כולו אמרת לא חציו
 כבעיא אלא ה"ק חציו במים חציו ברקיע
 חציו בעבים חציו ברקיע חציו בעששית
 חציו ברקיע אין מעידין ת"ר ראינוהו ושוב
 לא ראינוהו אין מעידין עליו כל הכי הוה
 לה ואולי אמר אביי ה"ק ראינוהו מאלינו
 ושבנו לראותו מודעתנו ולא ראינוהו אין
 מעידין עליו מאי טעמא אימור (1) כוביתא
 דעיבא בעלמא הוא דחזי: בתנ"י ראש
 ב"ד אומר מקודש וכל העם עונין אחריו
 מקודש מקודש בין שגראה בזמנו בין שלא
 נראה בזמנו מקדשין אותו (1) א"ר זדוק
 אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין
 אותו שכבר קידשוהו שמיים: גב' ראש
 ב"ד וכו': מנהגי מילי א"ר חייא בר גמרא
 א"ר יוסי בן שאול אמר רבי אמר קרא יודבר
 משה את מועדי ה' מכתא שראא ב"ד אומר
 מקודש: וכל העם עונין אחריו מקודש:
 מנלן אמר רב פפא אמר קרא אשר תקראו
 אותם קרי ביה אתם ר"נ בר יצחק אמר
 אלה הם מועדי הם יאמרו מועדי מקודש
 מקודש תרי זימני למה לי דכתוב מקראי
 קודש: ר"א בר' צדוק אומר אם לא נראה
 בזמנו אין מקדשין אותו: תנ"י פלימו אומר
 בזמנו אין מקדשין אותו שלא בזמנו מקדשין
 אותו ר"א (1) [בר"ש] אומר בין כך ובין כך אין

מקדשין אותו שנאמר וקדשתם את שנת החמשים (1) (1) שנים אתה מקדש ואי
 אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אמר שמואל הלכה בר' אלעזר בר' צדוק
 אמר אביי אף אנן נמי תנינא ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים
 ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיבה הרי זה מעובר מעובר אין מקודש
 לא מעובר איצטריבא ליה ס"ד אמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל
 איפרסמא ולא ליעברוהו קמ"ל: בתנ"י (1) דמות צורות לבנה היו לו לרובן
 גמליאל כמבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההדיוטות ואומר
 הכוה ראת או כוה: גב' וז"ל שרי והכתוב לא תעשון אתי ולא
 תעשון כדמות שמושי אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר
 לעשות כמותן כדתניא חלא יעשה אדם בית הבניית היכל אכסדרה הבנית
 אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה
 של

מקדשין אותו שנאמר וקדשתם את שנת החמשים (1) (1) שנים אתה מקדש ואי
 אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אמר שמואל הלכה בר' אלעזר בר' צדוק
 אמר אביי אף אנן נמי תנינא ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים
 ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיבה הרי זה מעובר מעובר אין מקודש
 לא מעובר איצטריבא ליה ס"ד אמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל
 איפרסמא ולא ליעברוהו קמ"ל: בתנ"י (1) דמות צורות לבנה היו לו לרובן
 גמליאל כמבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההדיוטות ואומר
 הכוה ראת או כוה: גב' וז"ל שרי והכתוב לא תעשון אתי ולא
 תעשון כדמות שמושי אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר
 לעשות כמותן כדתניא חלא יעשה אדם בית הבניית היכל אכסדרה הבנית
 אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה
 של

מקדשין אותו שנאמר וקדשתם את שנת החמשים (1) (1) שנים אתה מקדש ואי
 אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אמר שמואל הלכה בר' אלעזר בר' צדוק
 אמר אביי אף אנן נמי תנינא ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים
 ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיבה הרי זה מעובר מעובר אין מקודש
 לא מעובר איצטריבא ליה ס"ד אמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל
 איפרסמא ולא ליעברוהו קמ"ל: בתנ"י (1) דמות צורות לבנה היו לו לרובן
 גמליאל כמבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההדיוטות ואומר
 הכוה ראת או כוה: גב' וז"ל שרי והכתוב לא תעשון אתי ולא
 תעשון כדמות שמושי אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר
 לעשות כמותן כדתניא חלא יעשה אדם בית הבניית היכל אכסדרה הבנית
 אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה
 של

תורה אור השלם

1. ורבי משה את מעדי
 ה' אל בני ישראל:
 ויקרא כג מד
2. דבר אל בני ישראל
 ואמרת אליהם מועדי ה'
 אשר תקראו אותם
 מקראי קדש אלה הם
 מועדי: ויקרא כג ב
3. וקדשתם את שנת
 החמשים שנה וקראתם
 דרוס בארץ לכל ישיבה
 יובל הוא תהיה לכם
 ושבחתם איש אל אחותו
 ואיש אל משפחתו
 תשבת: ויקרא כה י
4. לא תעשון אתי אלהי:
 כקף אלהי וקב לא
 תעשעו לכם: שמות כ ט

הגהות מוה"ר לנדא

[א] ג' ענה חמה מקדש
 כ"ל:

לעני רש"י

קנדי"ה [לנטי"ה א.].
 סס.

רבינו חננאל

המולות מוריס בחצים.
 חזי חזא לצפונה דבריו
 קיימין לדרומה לא אמר
 כלום. ותניא איפכא.
 ופרקינן לא קשיא כאן
 בימות החמה כאן בימות
 הגשמים. פ"ד. דרך
 השמש כיום מולך בדרום
 וסובב בצפון בלילה.
 שאומר הולך אל דרום
 וסובב אל צפון. וזוטין
 כתיבין מפרק כיצד
 מנבין את העינים. כיצד
 חמה יצאה בימי ארוך
 ושוקעת בימי ארוך. והו
 פניו קצר ושוקעת בימים
 קצר. והו ניסן דרום.
 בתקופת ניסן ובתקופת
 תשרי חמה יצאה בחצי
 חזק וישראל וישראל
 מערב. שמינין מיה
 מתקופת טבת עד
 תקופת תמוז, חמה מחלכת
 ביום מקדש (מוחיות)
 (צפונות) (דרומית) וכלפי
 (מערבית) (מערבית)
 דרומית. וליעלה אין
 הלבנה החודש רגאת
 אלא את שקיעת החמה,
 וכשקולה כלפי דרום
 אחת החמה צפונית.
 וזו היא דעני לצפונה
 דבריו קיימין. מתקופת
 תמוז עד תקופת טבת,
 חזרת החמה ויעלה
 והולכת מורח (דרומית)
 [מורחית צפונות] כלפי
 רוח [מערבית] צפונות, וזו

היא דעני לדרומה דבריו קיימין. ומצאנו דברים הללו מפורשים בתלמוד ארץ ישראל כלשון הוה, מאן דעני לצפונה דבריו קיימין מטבת ועד תבת. ועל זה הרוך הקשיא שבתחלת השמועה,
 לפני החמה היינו לצפונה, לזאת החמה היינו לדרומה. תני ר' שמעון בן יוחי הקריע של מים וכוכבים של אש ודרין זה עס זה ואין מוקינן זה לזה. א"ר בון [המליך] [המלאך] חציו אש וחציו מים ואית ביה ה' אפני וגויתו מרששו, היינו
 עושה שלום במרומיו. (תני) [תני] וכוון ראוהו במים. פ"ו. הו מיהו לפינו וראה בהן צורת לבנה, והיום ראשו לראות הלבנה בשמים ולא ראה כלום. או ראה חציה במים וחציה ברקיע וכן בעבים וכן בעששית. אין מעידין עליו עד שיראה אותה
 (במחנה) ארה (מנורה) אבל אם נראה להם פתאום כעין צורת הלבנה, וכיוצא לראות ראיית עיקר ולא ראה כלום, אין מעידין עליו. מאי טעמא אמרין כיצתא בעלמא הוא הדא. מחוב וירב משה את מועדי ה', מיכן שראש בית דין
 אומר מקדש. אשר תקראו אותם, מיכן שעינין אחריהן מקדש. דבעינן תרי זימני מקודש מקדש מנין, מרתיב מקראי קודש ולא מחוב מקראי קודש. בין שגראה בזמנו, לילי ל'. בין שלא נראה בזמנו, לילי ל' א, מקדשין אותו. ר' אלעזר בר'
 צדוק אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמיים. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכתא כר' אלעזר בר' צדוק. [בתנ"י] דמות צורות לבנות היו לו לרובן גמליאל כו. ואקשינן וז"ל שרי והכתוב לא תעשון אתי ולא
 תעשון כדמות שמושי. ופרקי אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר לעשות כמותן כדתניא חלא יעשה אדם בית הבניית היכל אכסדרה הבנית אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה
 אתי, לא תעשון כדמות שמושי.

